

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΑ 15 ΙΟΥΝΙΟΥ 2020
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΠΑΛΑΙΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)

A1.

Ο Αλ. Σταμάτης στο άρθρο του αναφέρεται στην αξία της ανάγνωσης βιβλίων. Αρχικά, επισημαίνει ότι αυτή συμβάλλει στη διαμόρφωση του χαρακτήρα, προάγει την αυτογνωσία και η ανάγνωση ιστοριών νοηματοδοτεί κοινές εμπειρίες. Παρ' όλο που η ανάγνωση συνδέεται με την εσωστρέφεια, αποτελεί μία σχετικά νέα μορφή αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου. Αν και στο παρελθόν οι Ευρωπαίοι και οι αρχαίοι Έλληνες διάβαζαν φωναχτά, σήμερα ευνοείται η σιωπηλή ανάγνωση. Χάρη στη φιλαναγνωσία προάγεται η πνευματική καλλιέργεια, διαμορφώνεται η προσωπικότητα, ενώ, παράλληλα, ο κάθε αναγνώστης ερμηνεύει διαφορετικά το εκάστοτε ανάγνωσμα. Το διάβασμα σήμερα δεν έχει χωροχρονικούς περιορισμούς, ενώ ο άνθρωπος μοιράζεται τα βιώματά του μέσα από αυτό. Τέλος, ο συντάκτης υποστηρίζει ότι με την ανάγνωση προάγεται η εσωτερική επικοινωνία συγγραφέα-αναγνώστη και πολλαπλασιάζονται τα βιώματα του δεύτερου.

B1.

- α. Σωστό**
- β. Σωστό**
- γ. Σωστό**
- δ. Λάθος**
- ε. Λάθος**

B2. α.

Η τέταρτη παράγραφος του κειμένου («Για αιώνες... στο νου μας.») αναπτύσσεται με συνδυασμό μεθόδων. Συγκεκριμένα, δύο από τους τρόπους ανάπτυξης που χρησιμοποιούνται είναι η σύγκριση- αντίθεση και τα παραδείγματα. Αρχικά, ο αρθρογράφος συγκρίνει κι αντιπαραβάλλει τον τρόπο με τον οποίο διάβαζαν οι άνθρωποι τα κείμενα στο παρελθόν σε σχέση με τους νεότερους χρόνους. Ειδικότερα, επισημαίνει ότι οι αρχαίοι Έλληνες και οι μοναχοί στην Ευρώπη του Μεσαίωνα διάβαζαν τα κείμενά τους φωναχτά, ενώ μέχρι τον 17^ο αιώνα σημειώνονται δραστικές αλλαγές και πλέον διαβάζουμε λέξεις, χωρίς να τις εκφέρουμε φωναχτά («Για αιώνες... το νου μας.»). Μάλιστα, υπάρχει η λέξη- κλειδί: «Αλλά». Παράλληλα, η παράγραφος αναπτύσσεται και με τη μέθοδο των παραδειγμάτων, καθώς ο συγγραφέας παραθέτει ενδεικτικά ως παραδείγματα τους Ευρωπαίους, τους αρχαίους Έλληνες και τους μοναχούς του Μεσαίωνα, καθώς και τα στοιχεία/ τους παράγοντες που συνέβαλαν στην προώθηση της σύγχρονης

προσφιλούς τακτικής να διαβάζουμε λέξεις χωρίς να τις εκφέρουμε φωναχτά. Πιο συγκεκριμένα, επισημαίνει τις τεχνολογίες κειμένου, όπως ο κινητός τύπος και η άνοδος της λαϊκής γραφής, προκειμένου να τεκμηριώσει τη θέση του ότι από τον 17^ο αιώνα η κοινωνία της ανάγνωσης στην Ευρώπη διαφοροποιείται («Οι τεχνολογίες κειμένου... φωναχτά.»). Επίσης, υπάρχει η λέξη- κλειδί «όπως».

Σημείωση: Επίσης, μπορεί να δικαιολογηθεί ως τρόπος ανάπτυξης το αίτιο-αποτέλεσμα. Ο συγγραφέας παραθέτει ως αίτιο «τις τεχνολογίες κειμένου» και ως αποτέλεσμα το γεγονός ότι προωθήθηκε η σύγχρονη κατά μόνας σιωπηλή ανάγνωση («βοήθησαν... στον νου μας.»).

β.

β' ενικό: «να σκέφτεσαι». Με το β' ενικό πρόσωπο ο συγγραφέας προσδίδει αμεσότητα, οικειότητα, παραστατικότητα και ζωντάνια στον λόγο. Ταυτόχρονα, προσεγγίζει συναισθηματικά τον δέκτη και προσπαθεί να τον ευαισθητοποιήσει στο θέμα της προσφοράς της ανάγνωσης στην πνευματική καλλιέργεια. Το κείμενο κερδίζει σε θεατρικότητα και δραματικότητα, ενώ το ύφος καθίσταται διαλογικό κι έμμεσα παραινετικό- διδακτικό.

α' πληθυντικό: «γινόμαστε». Αυτό το ρηματικό πρόσωπο προσδίδει αμεσότητα, ζωντάνια στον λόγο, ενώ παράλληλα εκφράζει την καθολικότητα και τη συλλογικότητα της συμβολής των εξωσχολικών αναγνωσμάτων στη διαμόρφωση της προσωπικότητάς μας, δημιουργώντας γέφυρα επικοινωνίας με τον δέκτη. Επίσης, ο συγγραφέας προσπαθεί να ευαισθητοποιήσει και να ενεργοποιήσει τον αναγνώστη πάνω στο θέμα, καθώς μάλιστα ο ίδιος ο πομπός εντάσσεται στο εξεταζόμενο ζήτημα δίχως να διαφοροποιείται ως αυθεντία (κοινή οπτική γωνία πομπού και δέκτη).

α' ενικό: «ρίχτηκα». Εκφράζει τα προσωπικά βιώματα του πομπού στο ζήτημα της φιλιαναγνωσίας, προσδίδοντας αμεσότητα, οικειότητα και παραστατικότητα στον λόγο, ενώ ο τόνος καθίσταται προσωπικός κι εξομολογητικός.

(Δεκτή και η καταγραφή του γ' ενικού που προσδίδει αντικειμενικότητα, ακρίβεια στον λόγο, παρουσιάζοντας τις απόψεις του συγγραφέα ως γενικότερα αποδεκτές με ευρύτερη ισχύ.)

B3. α.

«ρίχτηκα με τα μούτρα»: συνυποδηλωτική λειτουργία της γλώσσας

«άρχισα να διαβάζω πολύ», «αφοσιώθηκα»: αναφορική λειτουργία της γλώσσας

«έπεφτε στα χέρια μου»: συνυποδηλωτική λειτουργία της γλώσσας

«έβρισκα»/ «τύχαινε να βρω»: αναφορική λειτουργία της γλώσσας

β.

1. **σφυρηλατεί:** διαμορφώνει, δημιουργεί, διαπλάθει
2. **εναλλακτική:** καινοτόμος, αντισυμβατική, διαφορετική
3. **προώθηση:** διεύρυνση, διάδοση, προαγωγή
4. **μεγεθύνει:** γιγαντώνει, διογκώνει, μεγιστοποιεί

B4. α. Χρησιμοποιούμε τις ιστορίες για την κατανόηση του κόσμου και το μοίρασμα αυτής της εμπειρίας μας με τους άλλους.

Με τη χρήση ρηματικών συνόλων προσδίδεται έμφαση σε συγκεκριμένες ενέργειες-ρηματικές πράξεις κι ο λόγος αποκτά σαφήνεια κι ακρίβεια. Με τη μετατροπή των ρηματικών συνόλων σε ονοματικά σύνολα, ο λόγος αποκτά πυκνότητα, το ύφος γίνεται πιο γενικό, αφηρημένο κι απρόσωπο κι εξασφαλίζεται αντικειμενικότητα.

β.

1. Η διπλή παύλα επεξηγεί τον όρο «κοινωνική ατομική δραστηριότητα» συμπληρώνοντάς τον και συνδεόμενη νοηματικά μαζί του με άμεσο τρόπο.
2. Τα εισαγωγικά χρησιμοποιούνται για αυτούσια μεταφορά της άποψης του αμερικανού συγγραφέα George R.R. Martin.
3. Τα εισαγωγικά χρησιμοποιούνται για μεταφορική χρήση του όρου τέχνη δίνοντας έμφαση σε αυτόν.

Γ1. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Επικοινωνιακό Πλαίσιο:

- Είδος κειμένου: εισήγηση/ ομιλία
- Ρηματικά πρόσωπα: μπορούν να χρησιμοποιηθούν όλα, εκτός από το β' ενικό.
- Προσφώνηση: Αξιότιμε κύριε Διευθυντά, αγαπητοί καθηγητές, γονείς και κηδεμόνες, αγαπητοί συμμαθητές
- Αποφώνηση: Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.

Πρόλογος: Ο ομιλητής οφείλει να αναφέρει με σαφήνεια:

- Την αφορμή της ομιλίας (Παγκόσμια Ημέρα Βιβλίου).
- Το είδος της εκδήλωσης (ανοιχτή εκδήλωση στο σχολείο).
- Την ιδιότητα με την οποία μιλά.
- Το θέμα.

Α' ζητούμενο: Η συμβολή του βιβλίου στη συγκρότηση της προσωπικότητας των νέων.

- Διευρύνει τους πνευματικούς ορίζοντες και καλλιεργεί τις νοητικές λειτουργίες.
- Συντελεί στην αποβολή των ρατσιστικών αντιλήψεων, καλλιεργεί την ανοχή στο διαφορετικό και την άρση της μισαλλοδοξίας.
- Ηθικοποιεί το άτομο με τις αξίες κι αρετές που προβάλλει μέσα από τις σελίδες του.
- Καλλιεργεί την εθνική και οικουμενική συνείδηση.
- Απαλλάσσει το άτομο από την άγνοια, την αμάθεια, τον δογματισμό και τον φανατισμό.
- Καλλιεργεί τις ψυχικές αρετές (αυτοέλεγχος, αυτογνωσία, καταδυνάστευση παθών κι ενστίκτων), καθώς αποτελεί μέσο γνήσιας ψυχαγωγίας.
- Διαμορφώνει πολιτική συνείδηση αναδεικνύοντας το πρότυπο του ενεργού πολίτη που ασπάζεται τις δημοκρατικές αρχές.
- Μεταγγίζει κοινωνικές αρετές.
- Εμφυσά ανθρωπιστικά ιδεώδη.

Β' ζητούμενο: Δράσεις εντός και εκτός σχολείου, προκειμένου οι μαθητές να εμπλακούν ενεργά στην αναγνωστική εμπειρία.

Οι δράσεις αυτές αφορούν σε πρωτοβουλίες του σχολείου, αλλά και των υπολοίπων φορέων παιδείας καθώς και του ίδιου του νέου.

Εντός σχολείου

- Διοργάνωση εκδηλώσεων και δράσεων όπως η τρέχουσα ανοιχτή εκδήλωση με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Βιβλίου.
- Ανάθεση εργασιών με θέμα τη σημασία του βιβλίου και τη συγγραφική δραστηριότητα.
- Πρόσκληση σε λογοτέχνες προκειμένου να επικοινωνήσουν στους μαθητές τα χαρακτηριστικά της συγγραφικής δραστηριότητας και να απαντήσουν σε σχετικά ερωτήματα των μαθητών.
- Δημιουργική γραφή προκειμένου οι μαθητές να έρθουν σε επαφή με όλα τα κειμενικά είδη.
- Λέσχες φιλιαναγνωσίας.
- Προώθηση του θεσμού της δανειστικής βιβλιοθήκης και παροχή κινήτρων στους μαθητές, ώστε να εμπλακούν ενεργά στην αναγνωστική εμπειρία εξωσχολικών βιβλίων.

Εκτός σχολείου

- Επισκέψεις σε μεγάλες πανεπιστημιακές και δημόσιες βιβλιοθήκες, ώστε οι μαθητές να θαυμάσουν από κοντά σπάνιες εκδόσεις.
- Παρακολούθηση βιβλιοπαρουσιάσεων σε πολιτιστικά κέντρα και μορφωτικά ιδρύματα.
- Επισκέψεις σε εκθέσεις βιβλίων, προκειμένου να έρθουν σε γόνιμη επαφή με το εύρος της θεματολογίας των ποικίλων εκδόσεων.
- Συμμετοχή σε λογοτεχνικούς διαγωνισμούς (π.χ. πεζογραφίας, διηγήματος και ποίησης).
- Ανάγνωση ολοκληρωμένων λογοτεχνικών έργων στο πλαίσιο του ελεύθερου χρόνου.
- Προβολή από τα Μ.Μ.Ε. και παρακολούθηση πολιτιστικών εκπομπών που προωθούν τη φιλιαναγνωσία.

Επίλογος:

Συνόψιση των βασικών θέσεων χωρίς επαναλήψεις.